

Brieven: maximaal 200 woorden.

Artikelen: maximaal 700 woorden.

Mail uw reactie met naam, adres en telefoonnummer naar
opinie@nd.nl of Postbus 2085, 3800 CB Amersfoort.Meer informatie: nd.nl/contactTANNY DOBBELAAR • schrijver en gepromoveerd op familiegeschiedenis nd.nl/opinie BEELD ISTOCK

WAT WIL DONORKIND WETEN?

Het is niet erg als het zijn biologische verwanten niet leert kennen. Wel als het moet opgroeien met geheimen omdat ouders iets verzwijgen.

... Donorkinderen lijden meer aan onrechtvaardige behandeling dan aan het gemis van biologische verwanten.

Op wie lijk je? Heb je de neus van je vader, het muzikale talent van je moeder? Vergelijken is onder familieleden een geliefd gezelschapsspel. Weinig is meer ontroerend dan jezelf terug te zien in je kind, een neefje of nichtje of in een foto van een al lang overleden familielid.

Dat op elkaar lijken, associëren we meestal met genetische verwantschap. Toch weet iedereen dat een werkelijke familieband schuilt in een gezamenlijk leven. Met grapjes, verhalen, ruzies, gewoontes, doorgegeven spullen en rituelen wordt zo'n band door de tijd heen, door de generaties heen, gesmeed. Antropologen noemen dat *doing family*, wat lelijk te vertalen met 'familie doen'.

Die sociale familieband ontstaat niet vanzelf. Het is een hoop werk. Toch

Biologie biedt geen garantie op een veilige jeugd, noch op liefde en geluk.

schuilt er ook veel waars in het gezegde: 'Familie heb je, vrienden kies je'. De genetische relatie tussen kind en zijn biologische ouders zijn een onveranderlijk gegeven.

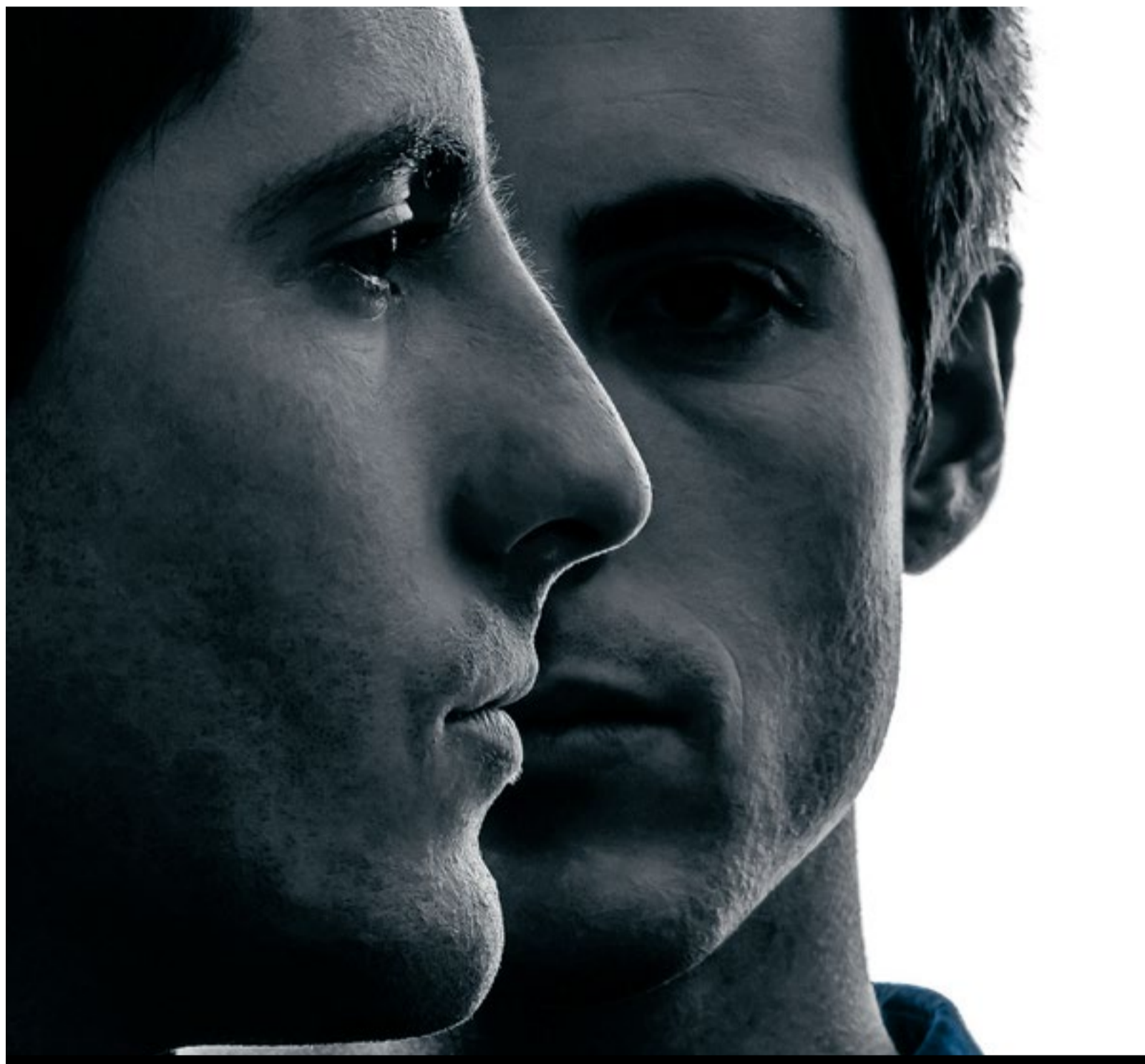
55.000 mensen

Voor minimaal vijftigduizend mensen in Nederland gaapt er een kloof tussen die sociale familieband en de genetische verwantschap met hun biologische vader. Dat zijn de donorkinderen die zijn verwekt met sperma, veertigduizend van hen zijn vóór 2004 voornamelijk afkomstig van een anonieme donor.

De Amsterdamse artsen Levie en Swaab begonnen met inseminaties kort na de Tweede Wereldoorlog. Ze dachten dat het voor kinderen beter zou zijn om hun biologische oorsprong niet te kennen. Zo konden ze opgroeien in een 'normaal' gezin. Dit idee hield decennialang stand. Daardoor weten veel mensen niet eens dat ze met anoniem sperma zijn verwekt. Veel dossiers zijn ook vernietigd.

geheimhouding

Die geheimhouding werkt niet meer, omdat je tegenwoordig met hulp van een beetje spuuig je genetische verwanten kunt opsporen. In Nederland kunnen donorkinderen daarvoor terecht bij FIOM of bij commerciële DNA-banken. Zo weten ze halfbroers en halfzussen te vinden en steeds va-

Dat we op elkaar lijken, associëren we meestal met genetische verwantschap. Toch weet iedereen dat een werkelijke familieband schuilt in een gezamenlijk leven.

ker ook hun donorvaders. Het onlangs verschenen boek *Schaduwfamilie* laat zien hoe uiteenlopend mensen hun status als donorkind beleven. Zo zegt Iris in het boek nadrukkelijk over haar speurtocht naar haar donorvader: 'Ik hoef geen vader – ik heb ook geen idee hoe een vader moet zijn – maar ik zou hem gewoon graag willen ontmoeten, om te zien hoe hij in het leven staat.' Moniek wilde dat ook om een specifieke reden: ze heeft een zeldzame erfelijke ziekte die door de spermadonor kan zijn doorgegeven. Emmelie heeft na een teleurstellende kennismaking met haar donorvader zich juist laten erkennen door haar stiefvader om zo de liefdevolle band met hem officieel te bevestigen. Van haar 82 halfbroers en -zussen heeft ze er nu 25 ontmoet.

Is het eigenlijk erg als donorkinderen hun biologische verwanten niet leren kennen? Nee, zou ik denken. Biologie biedt geen garantie op een veilige jeugd, noch op liefde en geluk. Of het de bron is van het vage woord 'identiteit' waag ik eveneens te betwijfelen. Er zijn vele mensen, verspreid over vele culturen, die het ontbreken van kennis over hun biologische familieleden niet als een gemis ervaren.

Wat wél erg is, is dat veel Nederlandse donorkinderen zijn opgegroeid met geheimen, omdat hun ouders hun niets over hun afstamming hebben verteld. Onbekend is hoeveel stellen hebben moeten ontdekken dat ze in leugens hebben geleefd na onthullingen over artsen die ongevraagd hun eigen zaad hebben ge-

bruikt voor de inseminatie. Dát is een enorme onrechtvaardigheid die veel schade aan relaties en personen heeft toegebracht.

Het verlangen naar een kind kan overweldigend groot zijn en het verdriet om kinderen die niet bestaan even onmetelijk. In die zin heeft kunstmatige inseminatie met donorzaad veel vreugde gebracht. Dat kan zo blijven, mits kinderen inzage kunnen krijgen in hun afstammingsgeschiedenis, een recht dat is vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat door Nederland in 1990 is ondertekend.

geschonden

Overigens heeft het verbod op anonieme donoren in 2004 niet alle pro-

blemen opgelost, want in tal van landen zijn anonieme donaties van zowel sperma als eicellen toegestaan. Daar maken ook Nederlanders gebruik van. Dat betekent dat er nog steeds veel kinderen worden geboren die op een dag zullen ontdekken dat ze moeten leven met het feit dat hun rechten door ouders, artsen en donoren op een fundamentele wijze zijn geschonden.

►► Dit artikel is een bewerking van een hoofdstuk uit het boek *Schaduwfamilie. De zoektocht van donorkinderen* (Linda Sprado & Vera de Lange). De auteur van dit opinieartikel leverde een bijdrage aan het boek.

►► Foto's uit het boek maken deel uit van de tentoonstelling *Verwantschap. Bij wie hoor jij?* In Museum IJsselstein, van 16 april tot en met 3 juni 2022.